

7-1982

**T.C.
EKONOMİ BAKANLIĞI**

Sayı : B.19.0.HUK.0.610-[2011-7/1982] 20

Konu : Yazılı Soru Önergesi

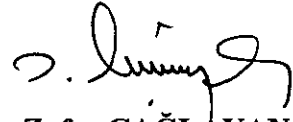
05.01.2012 01095

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 21/12/2011 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.02.00-7/1982-60527 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazıları ekinde yer alan Mersin Milletvekili Sayın Vahap SEÇER tarafından verilen 7/1982 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Zafer ÇAĞLAYAN
Bakan

EK :

1- Cevap yazısı (6 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :

TBMM Başkanlığı

Bilgi:

Başbakanlık

Mersin Milletvekili Sayın Vahap SEÇER tarafından verilen 7/1982 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin sorular ve cevaplar.

Sorular :

Son dönemde sınır komşumuz Suriye ile yaşanan diplomatik gerginliğin ardından iki ülke arasında ticaret durma noktasına gelmiş, gerginliğin faturası üreticilere, ihracat-ithalat yapan firmalara, taşımacılık sektörüne ve kamyoncu esnafına çıkarılmaya başlamıştır. Bu çerçevede;

1. İki ülke cumhurbaşkanlarının karşılıklı ziyaretleri, serbest ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmesi, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Anlaşması'nın imzalanması, vizelerin karşılıklı kaldırılması ve ortak Bakanlar Kurulu toplantısı düzenlenmesiyle verilen samimi pozların yerini bugün "artık bıçağın kemiğe dayandığı" nokta almıştır. İki ülke arasında ilişkileri bozan ana unsur nedir?
2. Önergenin yanıtlandığı tarihe kadar; Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad ile en son ne zaman görüştünüz?
3. Bu yıl içinde aylar itibarıyla Suriye'den Türkiye'ye, Türkiye'den Suriye'ye günlük giriş yapan kişi ve araç sayısı nedir?
4. Son 3 yıl itibarıyla Suriye'nin Türkiye'nin dış ticaretindeki payı nedir? Suriye üzerinden 11 ülkeye yapılan kara ticaretinin parasal miktarı ne kadardır?
5. Suriye'de yatırım ve müteahhitlik yapan Türk firmalarının sayısı nedir? Diplomatik gerginlik sebebiyle yaşananlardan dolayı zarara uğrayan firmalarımızın sayısı kaçtır? Bu durumda olan şirketlerimizin uğradığı maddi zararlar nasıl tazmin edilecektir?
6. Suriye'deki yatırımlar ve ihracatı ilgilendiren gelişmeler hangi periyotlarla hangi kurum tarafından ve hangi yöntemle takip edilmektedir?
7. İlişkilerin "iyi" olduğu dönemde "kötü" olacağı da varsayılarak alternatif senaryolar hazırlanmış mıdır?

Cevaplar:

1-2) Gerek Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana dış politikamızın temel dayanağını oluşturan "yurtta barış, dünyada barış" anlayışımız, gerek bunun bir yansıması olarak dile getirdiğimiz "komşularla sıfır sorun" ilkesi, Türkiye'nin etrafında bir barış, istikrar, güvenlik ve refah kuşağı oluşturulmasını hedeflemektedir. Dış politikamız daima yönünü bu hedefe çevirmiş bulunmaktadır. Suriye'deki gelişmeler de tabiatıyla bu mercekten izlenmektedir. En uzun sınıra sahip olduğumuz güney komşumuz Suriye'nin barış, istikrar ve refaha kavuşması, bu şekilde geleceğe güvenle bakan bir işbirliği ortağı olması temel temennimizdir.

Suriye ile ilişkilerimizi geliştirmek için son on yılda sarf ettiğimiz emekler malumdur. Bu ülkeyle olan özel bağlarımız çerçevesinde, bölgedeki değişim ve dönüşüm sürecine ayak uydurmasını teminen Suriye'yi ikna etmek için elimizden geleni yapmış bulunuyoruz. Bu süreçte üç aşamalı bir dönemden geçilmiştir.

Öncelikle, daha Suriye'de olaylar başlamadan çok önce, Tunus'ta toplumsal hareketler yaşanmaya başladığında kaçınılmaz gördüğümüz dönüşüme uyum sağlanabilmesi, Suriye'nin bu süreçten zarar görmeden çıkabilmesi adına ön almaları ve gerekli reformları gerçekleştirmeleri konusunda Suriye'ye çeşitli defalar samimiyetle tavsiyelerde bulunduk.

Bölgemizin yaygın bir değişim sürecine girmesi üzerine, komşu Suriye’de de halkın talepleri doğrultusunda bir değişim sürecinin başlamasını ve Suriye’nin bu geçiş sürecine öncülük etmesini istedik.

Ülkemizin tecrübelerini, tüm bilgi, deneyim ve donanımını da Suriye ile paylaşmak suretiyle, Suriye Yönetimini günümüz dünyasının gerektirdiği reformları yapmaya teşvik ettik. İki ülke arasında tesis edilen Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi çerçevesinde Bakanlıklar arasındaki yoğun temaslara da, bu reformların gerçekleştirilmesi hedefine yönelik katkı sağladık. Bu çabalarımızı, “Suriye’nin ekonomik, sosyal ve siyasi gelişim ve dönüşümüne nasıl yardımcı olabiliriz?” düşüncesiyle ve gayet iyi niyetle gerçekleştirdik.

Ancak, tüm tavsiye ve çabalarımıza rağmen Suriye Yönetimi’nin kendi halkına karşı kolektif cezalandırma ve şiddet uygulamaya başlaması üzerine, ikinci aşamada, tavsiyelerimiz uyarı niteliğini kazandı.

Suriye Yönetimi’nin halkıyla uzlaşmayan tutumunu sürdürmesi, demokratik açımdan ziyade ülkeyi şiddet sarmalına sürükleyen güvenlik politikalarına ağırlık vermesi ve artık Suriye Yönetimi’ne güven duyabilme imkanımızın kalmaması üzerine, üçüncü aşamada, halkıyla mücadeleye giren bir yönetimin, bu mücadeleden galip çıkmasının mümkün olamayacağını vurgulamak suretiyle, Suriye yönetimi ile işbirliği ve ilişkilerimizi gözden geçirmek mecburiyetini hissettik.

Halkın meşru taleplerinin karşılanması ve ülkede akan kanın durmasına yönelik çabalarımızı başta Arap Ligi olmak üzere ilgili taraflarla koordinasyon içinde yürütmeyi sürdürüyoruz.

Suriye ile ikili ilişkilerimizin son dönemdeki seyri ve bugün geldiği aşama, ani bir politika değişikliğinin sonucu değil, dostane duygularla aylar boyunca sabırla yürüttüğümüz girişimlere karşın, Suriye Yönetimi’nin uzattığımız yardım elini havada bırakmasının ve girmiş olduğu çıkmaz yolda ilerlemekte diretmesinin sonucudur. Suriye’deki gelişmelerin bu aşamalara gelmemesi için elinden gelen çabayı esirgemeyen Türkiye, bundan sonra da kardeş Suriye halkının yanında kararlılıkla durmaya devam edecektir. Bu doğrultuda, kendi halkına silah doğrultma kapasitesini kırmak amacıyla, Suriye Yönetimi’ni hedef alan, ancak Suriyeli kardeşlerimize gündelik yaşamlarında zarar vermeyecek birtakım önlemleri, Arap Ligi ile eşgüdüm halinde hayata geçirdik.

Varılan aşamada, Arap Ligi’nin Suriye’de yaşanmakta olan krizin sona erdirilmesi amacıyla ortaya koymuş olduğu girişimi destekliyor, Suriye’de akan kanın biran önce sona ermesi ve Suriye halkının meşru talepleri doğrultusunda dönüşümün yolunu açmasını diliyoruz.

Bu bağlamda, son olarak 6 Şubat 2011 tarihinde Halep’te biraraya geldiğim Suriye Cumhurbaşkanı Beşar Esad ile görüşmemde, Suriye’de muteber bir dönüşüm sürecini hayata geçirecek bir reform paketinin kabul edilmesinin önemine işaret ettim.

Suriye’ye son ziyaretini 9 Ağustos 2011 tarihinde gerçekleştiren Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu, bu ziyaretinde Cumhurbaşkanı Esad’la uzun bir görüşme gerçekleştirmiş ve kendisine Sayın Cumhurbaşkanımızın mektubu ile benim mesajımı iletmiştir. Görüşmede, şiddetin önüne geçilmesi, operasyonların derhal durdurulması, ordunun şehirlerden çekilmesi ve halkın meşru taleplerine karşılık verecek kapsamlı

reform sürecinin vakit geçirilmeden başlatılması yönündeki beklentilerimiz açık bir şekilde belirtilmiştir.

3-7) Türkiye-Suriye arasındaki ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirmeyi amaçlayan “Türkiye ile Suriye Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması” 1 Ocak 2007 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olup bu tarihten itibaren Suriye’ye yönelik ihracatımızda ve iki ülke arasındaki dış ticaret hacminde önemli artışlar gözlemlenmiştir.

2008 yılında 1,1 milyar dolar olan Suriye’ye ihracat 2010 yılında 1,8 milyar dolara yükselmiş, 2011 yılının Ocak-Kasım döneminde ise 1,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Suriye’den yapılan ithalat 2008 yılında 639 milyon dolar iken 2010 yılında 663 milyon dolar olarak gerçekleşmiş, 2011 yılının Ocak-Kasım döneminde ise 514 milyon dolarlık ithalat yapılmıştır.

Ülkemiz ile Suriye arasındaki dış ticaret değerlerine ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

Milyon Dolar	2008	2009	2010	2010 (ocak-kasım)	2011 (ocak-kasım)	Değişim (%)
Türkiye’nin Suriye’ye İhracatı	1.115	1.425	1.845	1.636	1.542	-6
Türkiye’nin Toplam İhracatı	132.027	102.143	113.883	102.061	122.502	20
Türkiye’nin Toplam İhracatındaki Payı (%)	0,84	1,40	1,62	1,60	1,26	-21
Türkiye’nin Suriye’den İthalatı	639	328	663	631	514	-18
Türkiye’nin Toplam İthalatı	201.964	140.928	185.544	164.985	220.233	33
Türkiye’nin Toplam İthalatındaki Payı (%)	0,32	0,23	0,36	0,38	0,23	-39

Kaynak : Ekonomi Bakanlığı

Suriye üzerinden karayolu ile ihracat gerçekleştirdiğimiz Lübnan, İsrail, Ürdün, Suudi Arabistan, Yemen, Umman, BAE, Katar, Bahreyn ve Kuveyt’e 2010 yılı içinde toplam 10 milyar Dolar değerinde ihracat gerçekleştirilmiş olup bu ülkelere yapılan toplam ihracatımızın yaklaşık %14’ü (yaklaşık 1,4 milyar \$) karayolu üzerinden gerçekleştirilmiştir. 2011 yılında aylar itibarıyla Türkiye’den Suriye’ye ve Suriye’den Türkiye’ye giriş ve çıkış yapan araç sayılarına ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

2011 YILINDA SURİYE-TÜRKİYE ARASINDA GİRİŞ ÇIKIŞ YAPAN ARAÇ SAYILARI (TIR, TANKER, KAMYON, OTOBÜS, OTOMOBİL, DİĞER)		
AYLAR	GELEN ARAÇ	GİDEN ARAÇ
OCAK	69.894	70.643
ŞUBAT	64.199	64.346
MART	83.595	83.362
NİSAN	84.196	83.732
MAYIS	87.572	86.882
HAZİRAN	82.007	81.422
TEMMUZ	88.076	88.452
AĞUSTOS	91.748	89.499
EYLÜL	81.498	83.742
EKİM	61.208	62.711
KASIM	54.118	53.129
TOPLAM	848.111	847.920

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

2011 yılında aylar itibariyle ülkemize giriş yapan Suriye vatandaşlarının sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

2011 YILINDA ÜLKEMİZE GELEN SURİYE VATANDAŞLARI		
	SURİYE VATANDAŞI SAYISI	MİLLİYET PAYI (%)
OCAK	64.116	6,57
ŞUBAT	61.592	5,71
MART	74.511	4,61
NİSAN	73.453	3,21
MAYIS	78.526	2,39
HAZİRAN	86.808	2,3
TEMMUZ	108.252	2,35
AĞUSTOS	90.900	2,23
EYLÜL	100.953	2,57
EKİM	89.345	2,94
KASIM	86.982	5,45
TOPLAM	915.438	

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011

2011 Ağustos Ayı itibariyle Türkiye'den Suriye'ye Giden Vatandaşlarımıza İlişkin İstatistikler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Yıllar	Kişi Sayısı	Açıklama
2010/8	1.072.720	(Suriye Turizm Bakanlığı verileri)
2011/8	982.969	(Günübirlik ziyaretler dâhil)

Kaynak: Şam Büyükelçiliği Turizm Müşavirliği

Diğer taraftan, T.C. Merkez Bankası veri tabanından elde edilen verilere göre, ülkemizden Suriye'ye yapılan yurtdışı yatırım tutarı 2010 yılında 10 milyon ABD Doları, 2011 yılı Ekim ayı itibariyle ise 6 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Suriye'ye gerçekleştirilen doğrudan Türk yatırımlarının toplam değeri ise 17 milyon ABD Doları'dır.

Firmalarımızın Suriye'de gıda, tekstil, yazılım, otelcilik, makine, kimya ve taşımacılık başta olmak üzere çeşitli alanlarda yatırımları bulunmaktadır. Suriye'de resmi olarak yaklaşık 1 milyar dolar civarında Türk yatırımı bulunduğu bilinmektedir. Ayrıca, Suriye'de Türk müteahhitlik firmaları bugüne kadar toplam 261 milyon Dolar tutarında 24 proje üstlenmiştir.

Suriye'de yaşanan siyasi, toplumsal, ekonomik ve ticari gelişmeler sebebiyle ihracatçılar, nakliye firmaları ve diğer işadamlarımızın, Suriye'deki gelişmelere ilişkin sorularını yanıtlamak ve karşılaştıkları sorunları tespit etmek üzere Ekonomi Bakanlığı bünyesinde 15 Kasım 2011 tarihinde "Suriye İzleme Masası" kurulmuştur.

Suriye İzleme Masasına 28 Aralık 2011 tarihi itibariyle 119 başvuru yapılmıştır. Suriye İzleme Masasına yapılan talepler çok ivedi olarak cevaplanmakta, bildirilen sorunların çözümü için Ekonomi Bakanlığı koordinasyonunda gerekli girişimlerde bulunmaktadır.

Ayrıca Ekonomi Bakanlığı bünyesinde; yurtiçinde veya yurtdışında bulunan iş adamlarımızın ve vatandaşlarımızın doğrudan bilgi temin edebilecekleri ve sorunlarını iletebilecekleri, 30 hatlık telefon bağlantısı ve e-posta adresi ile hizmet veren bir "Çağrı Merkezi" faaliyettedir.

İhraç ürünlerimizin nihai teslim noktalarına en uygun maliyetlerle ve zamanında ulaştırılması ve dünya pazarlarında rekabet gücümüzün artırılması amaçlarıyla alternatif güzergâh ve taşıma yöntemlerinin belirlenmesi çalışmaları Ekonomi Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Söz konusu faaliyetler kapsamında, Ortadoğu ve Körfez ülkelerine yönelik taşımalarımız için yeni bir alternatif rota olan Mısır güzergâhının kullanılmasına yönelik çalışmalar ve bu kapsamda Mısır makamları ile temaslar 2009 yılından bu yana sürdürülmektedir.

Bu çerçevede, ülkemizin Akdeniz'deki en önemli limanlarından Mersin Limanı ile Mısır'ın İskenderiye Limanı arasında Ro-Ro taşımacılık hattı oluşturulması amacıyla ilk olarak, hatta ilgi duyan bir firma konsorsiyumu tarafından 6 Ekim 2010 tarihinde İstanbul'da bir Mutabakat Zaptı imzalanmış ve hattın işletilmesine yönelik ön çalışmalar tamamlanmış olmakla birlikte, bilahare Mısır'da meydana gelen karışıklıklar üzerine hattın devreye alınması bir süreliğine askıya alınmıştır. Son dönemde, söz konusu hatta ilgi duyan diğer firmalar da bulunmakta olduğu anlaşılmış çalışmalara yeniden hız verilmiştir.

Mersin-İskenderiye Ro-Ro hattının ivedilikle devreye alınması, anılan hattın, hâlihazırda Suriye üzerinden Körfez ülkelerine gerçekleştirilen transit taşımalarımıza bir alternatif olarak kullanılması ve bu çerçevede, İskenderiye'ye ulaşan TIR'ların Mısır'ın diğer limanlarına karayolu ile taşınarak, akabinde Suudi Arabistan ve Ürdün'e denizyolu ile sevki ve buradan da Körfez ülkelerine karayolu ile nakli konusunda Mısır'lı yetkililer ile temaslarda bulunmak ve söz konusu güzergâhta karşılaşılabilecek sorunları asgariye indirebilmek amacıyla, Ekonomi Bakanlığı koordinasyonunda 12-16

Aralık 2011 tarihlerinde Mısır'ın Kahire, İskenderiye ve Süveyş şehirlerini içeren bir yerinde inceleme ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Saha incelemeleri ve liman yetkilileri ile yapılan görüşmelerin ardından, 15 Aralık tarihinde Ekonomi Bakanlığı ile Mısır Ulaştırma Bakanlığı arasında imzalanan Toplantı Tutanağı uyarınca; Ro-Ro gemilerimizin Mısır seferlerine başlamalarına ilişkin düzenlemeler tamamlanmış, Ro-Ro gemileri ile Mısır'a gelecek TIR'larımızın bu ülke üzerinden diğer ülkelere geçişlerinin, Mısır'ın mevcut kanun ve kurallarına uygun olarak başlatılmasının önü açılmış olmaktadır. Bu çerçevede iki ülke heyetleri arasında yapılacak teknik görüşmelerle, en geç bu ayın ortasına kadar, Mısır transit geçişlerinde sağlanacak kolaylıkların taahhüt altına alınması ve tavizli ücretlerin belirlenerek uygulamaya konulması kararlaştırılmıştır.

Ayrıca, Suriye üzerinden Ortadoğu ve Körfez ülkelerine yönelik taşımalarımız için yeni güzergâhlar belirlenmesine yönelik çalışmalar çerçevesinde, söz konusu taşımaların Irak üzerinden yapılması alternatifi de değerlendirmeye alınmıştır.